

Nr 82.

Ankom till Riksdagens kansli den 13 maj 1912 kl. 4 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
upplåtande af lägenheter från förra kompanichefsbostället
Edeby nr 1 och 2 i Södermanlands län.*

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 19 april 1912 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 260, har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att — sedan aftal träffats med arrendatorn af förra kompanichefsbostället 2 mantal Edeby nr 1 och 2 i Björkviks socken af Södermanlands län om inlösen för kronans räkning af vissa i statsrådsprotokollet angifna öfverloppshus — *dels* den till egendomen hörande kronolägenheten Villkärret nr 1 må, fördelad i tre i statsrådsprotokollet närmare angifna, å en af förste landtmätaren Gustaf Indebetou år 1910 upprättad karta öfver egendomens inägor med litt. A, B och C betecknade lotter, försäljas, lotterna litt. A och C hvar för sig på de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor å offentlig auktion till den högstbjudande med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1913 samt ägolotten litt. B enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar samt med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser, *dels ock* fyra i statsrådsprotokollet närmare angifna, å berörda karta med litt. D, E, F 1 och F 2 betecknade

lägenheter må hvar för sig från hemmanen Edeby nr 1 och 2 upplåtas enligt sistnämnda kungl. kungörelse och bref med rätt för innehafvarna af lägenheterna att taga utfartsväg öfver stamfastigheten.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Vid en år 1910 hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1913 af förra kompanichefsbostället 2 mantal Edeby nr 1 och 2 i Björkviks socken af Södermanlands län, hvilken egendom lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningsmännen väckt förslag om försäljning från egendomen af vissa områden.

Med anledning häraf har domänstyrelsen med skrifvelse den 8 mars 1912 underställt det väckta förslaget Kungl. Maj:ts nådiga pröfning samt därvid öfverlämnat instrumentet öfver berörda förrättning samt öfriga till ärendet hörande handlingar, däribland en af förste landtmätaren Gustaf Indebetou år 1910 öfver alla inägorna till egendomen upprättad karta med beskrifning äfvensom ett af honom uppgjordt förslag till egendomens styckning.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, hvars ägor på två håll gå ned till sjön Yngaren, är belägen 1.3 mil från Vrena järnvägsstation, 2.8 mil från Valla, Bettna och Stigtomta järnvägsstationer samt 4.3 mil från Nyköping och innehåller en sammanlagd areal af 191 hektar 11.9 ar.

Till egendomen höra två utskiften Glindran och Dybro, båda belägna intill Björkviks allmänning omkring 1.5 mil nordost från hufvudgården och 1.4 mil från Strängsjö järnvägsstation. Vid såväl Glindran som Dybro finnas boningshus, bod, loge och ladugård, tillhöriga kronan och något så när tillräckliga för behofvet. Dessutom finnas vid Dybro en stugubyggnad, stall, vagnshus med spannmålsvind samt svinhus och vid Glindran redskapshus och loge, källare, torfströlada, svinhus och hemlighus, tillhöriga arrendatorn. Vid insynade torpet Edebynäs finnas, förutom stugubyggnad och bod, tillhöriga kronan, svinhus, hemlighus och källare, som ägas af arrendatorn, hvilken ock vid lägenheten Forsbergsdal äger stugubyggnad, ladugård med loge samt källare.

Tre med innehafvarna tillhöriga stugubyggnader försedda lägenheter finnas å egendomen, af hvilka en, belägen intill utjorden Glindran, innehafves af förre torparen Joh. Henriksson, en annan vid torpet Edebynäs af änkan Matilda Pettersson och den tredje vid Forsbergsdal af arbetaren Henning Sterner.

Uppskattningsmännen hafva, då Glindran och Dybro redan länge lämnat kontanta arrenden samt Edebynäs och Forsbergsdal vore belägna

långt från gården och likaledes bäst lämpade sig för försäljning, föreslagit, att desamma måtte afsöndras och försälas, hvarvid samtidigt de nu befintliga tre lägenheterna borde hembjudas innehafvarna.

Enligt ofvanberörda förslag till ägostyckning skulle de till försäljning ifrågasatta områdena bestå af:

lägenheten Glindran nr 1, betecknad med litt. A å kartan, ägofigurerna nr 1—13, 17 och 20—42 samt delar af nr 14 och 16 om tillhoppa 23 hektar 35 ar, däraf 22 hektar 90.8 ar åker och tomt, 27.8 ar betesmark samt 16.4 ar impediment;

lägenheten Glindran nr 2 eller Henrikssons lägenhet, betecknad med litt. B å kartan, ägofigurerna nr 15, 18 och 19 samt delar af nr 14 och 16 om tillhoppa 73.8 ar, däraf 66.1 ar åker och tomt, 7.6 ar backar samt 0.1 ar impediment;

lägenheten Dybro, betecknad med litt. C å kartan, ägofigurerna nr 43—77 om 20 hektar 51.8 ar, däraf 18 hektar 61.8 ar åker och tomt, 1 hektar 72 ar betesmark samt 18 ar impediment;

lägenheten Edebynäs nr 1 eller änkan Petterssons lägenhet, betecknad med litt. D å kartan, ägofigurerna nr 133, 135 och 136 samt delar af nr 130, 134, 137 och 148 om tillhoppa 1 hektar 36.1 ar, däraf 58.3 ar åker och tomt samt 77.8 ar betes- och skogsmark;

lägenheten Edebynäs nr 2, betecknad med litt. E å kartan och bestående af två skiften, ägofigurerna nr 138—142, 145—147 samt delar af nr 130, 134, 137, 144 och 148 om tillhoppa 6 hektar 67.2 ar, däraf 5 hektar 60.5 ar åker och tomt, 1 hektar 3.1 ar betes- och skogsmark samt 3.6 ar impediment;

lägenheten Forsbergsdal nr 1 eller Sterners lägenhet, betecknad å kartan med litt. F 1, ägofigurerna nr 155—157, 159—165 samt del af nr 158 om tillhoppa 12 hektar 19.9 ar, däraf 7 hektar 93.3 ar åker och tomt, 4 hektar 25.5 ar betesmark samt 1.1 ar impediment; och

lägenheten Forsbergsdal nr 2, betecknad å kartan med litt. F 2, ägofigurerna nr 149—151 och del af nr 148 om tillhoppa 8 hektar 4 ar, däraf 3 hektar 43 ar åker samt 4 hektar 61 ar betes- och skogsmark, hvilken sistnämnda lägenhet är obebyggd.

För samtliga nämnda lotters äfvensom hufvudgårdens, litt. G, gemensamma behof hafva beräknats till vägar ägofigurerna nr 81, 118, 131 och 132.

Tillika hafva uppskattningsmännen föreslagit, att före försäljningen måtte för kronans räkning inlösas ofvannämnda, arrendatorn tillhöriga öfverloppshus, nämligen:

å ägolotten litt. A, Glindran nr 1, redskapshus och loge, källare, torfströlada, svinhus och hemlighus för tillhopa 600 kronor;

å ägolotten litt. C, Dybro, stugubyggnad, stall för tre hästar, vagnshus med spannmålsvind samt svinhus för tillhopa 1,000 kronor;

å ägolotten litt. E, Edebynäs nr 2, svinhus, hemlighus och källare för tillhopa 100 kronor; samt

å ägolotten F 1, Forsbergsdal nr 1, stuga, ladugård, loge och källare för tillhopa 1,500 kronor.

Ägolotterna hafva med ofvannämnda till inlösen föreslagna öfverloppshus af uppskattningsmännen åsatts följande saluvärden: litt. A 12,600 kronor, litt. B 300 kronor, litt. C 9,360 kronor, litt. D 540 kronor, däraf för växande skog 300 kronor, litt. E. 2,600 kronor, däraf för växande skog 20 kronor, litt. F 1 4,400 kronor, däraf för växande skog 650 kronor, och litt. F 2 2,600 kronor, däraf för växande skog 1,000 kronor, och hafva uppskattningsmännen föreslagit, att lotterna litt. A och C måtte försälas enligt nådiga brefvet den 29 maj 1874 samt de öfriga lotterna, däraf litt. B, D och F 1 efter hembud till deras ofvan nämnda innehafvare, enligt nådiga kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar. Skulle försäljningarna ej komma till stånd, hafva lägenheterna åsatts arrendevärden af litt. A 450 kronor, litt. B 10 kronor, litt. C 350 kronor, litt. D 10 kronor, litt. E 120 kronor, litt. F 1 150 kronor och litt. F 2 50 kronor.

Egendomens arrendator har förklarat sig icke hafva något att erinra mot uppskattningsmännens förslag om försäljning af ofvanberörda, honom tillhöriga öfverloppshus för uppskattade pris, tillsammans 3,200 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet har förmålt sig icke hafva något mot uppskattningsmännens yttrande och förslag i ärendet att erinra.

Sedan domänstyrelsen hos landtmäteristyrelsen anhållit om upplysning, huruvida i afseende å egendomen förekomme sådant förhållande, som enligt 2 § 2 mom. i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring utgjorde hinder för ägostyckning, har landtmäteristyrelsen, med förmälan att de ägor, som berördes af uppskattningsmännens försäljningsförslag, bestode dels af ägor, som hemmanen Edeby nr 1 och 2 fått sig utbrutna från Edeby skifteslag, dels ock af ett område, som utgjorde en för hemmanen upptagen äng, kallad Villkärret (motsvarande ägofigurerna å kartan nr 1—77 eller lotterna

litt. A, B och C), meddelat, att ett genomförande af försäljningsförslaget skulle möta svårighet, därest icke sistnämnda område, som icke kunde anses såsom en integrerande del af hemmanen Edeby nr 1 och 2, kunde i jordeboken upptagas såsom en särskild lägenhet, i hvilket fall däremot jämlikt 29 § i förberörda 1896 års lag intet hinder förefunnes för dess styckning i de tre föreslagna lotterna litt. A, B och C; och kunde under sådana förhållanden lotterna litt. D, E, F 1 och F 2 utan hinder frånskiljas hemmanen såsom afsöndrade lägenheter.

Efter framställning af domänstyrelsen har sedermera kammarkollegium genom beslut den 4 januari 1912 förordnat, att ifrågavarande äng skulle i jordeboken upptagas bland kronojordlägenheter under allmän disposition med benämning Villkärret nr 1, en äng, samt med anteckning: »Tillhör indragna kaptensbostället Edeby nr 1 och 2 och är tillika med detta utarrenderad».

Domänstyrelsen har till alla delar tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.»

Utskottet har icke något att erinra mot ifrågavarande framställning och får därför hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 maj 1912.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

I beslutet hafva deltagit: från *Första* kammaren: A. T. Odelberg, G. L. De Geer, P. Paulson, G. Tamm, A. H. Fahlén, E. A. Lindblad, A. Pers, A. H:son Wachtmeister; från *Andra* kammaren: D. Persson i Tällberg, N. Persson i Malmö, S. Linders, P. O. Lundell, P. Hellström, O. Nilsson i Tånga, C. L. Olausson, V. A:son Ekerot.
